

Nora Iuga

Dactilografa de noapte

Nora Iuga

Dactilografa de noapte

Dactilografia de noapte de Nora Iuga

prefață de Cristina Ispas

seria Poezie | colecția Reeditări

© 2010 *casa de pariuri literare*

www.cdpl.ro | editura@cdpl.ro

tel.: 0741.587259; 0726.407349

editor: Cristian Cosma (un cristian)

producție: Victor Jalbă-Șoimaru

© Shutterstock Images LLC pentru fotografiile de pe copertă

typeface Warnock Pro, designer Robert Slimbach, Adobe Systems Incorporated

tipărit la Mega Print, Cluj-Napoca

0 9 8 7 6 5 4 3 2 1

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Iuga, Nora

Dactilografia de noapte / Nora Iuga; pref. de Cristina Ispas. – București:

Casa de pariuri literare, 2010

ISBN : 978-606-92543-1-8

I. Ispas, Cristina (pref.)

821.135.1-1

Nora Iuga

Dactilografa de noapte

• *versuri* •

prefață de Cristina Ispas

casa de pariuri literare

Nora Iuga, poetă, prozatoare și traducătoare, este membră a Uniunii Scriitorilor din România.

Volume publicate: *Vina nu e a mea* (Editura Pentru Literatură, 1968); *Captivitatea cercului* (Editura Cartea Românească, 1970); *Scrisori neexpediate* (Editura Cartea Românească, 1978); *Opinii despre durere* (Editura Cartea Românească, 1980, Premiul Uniunii Scriitorilor din România); *Inima ca un pumn de boxeur* (Editura Cartea Românească, 1982); *Piața Cerului* (Editura Cartea Românească, 1986); *Cîntece* (Editura Cartea Românească, 1989); *Săpunul lui Leopold Bloom* (ediția I, Editura Cartea Românească, 1993; ediția a II-a, Editura Polirom, 2007; Premiul Uniunii Scriitorilor din România); *Dactilografa de noapte* (ediția I, Editura Cartea Românească, 1996; ediția a II-a, Casa de pariuri literare, 2010); *Spitalul manechinelor* (ediția I, Editura Universal Dalsi, 1998; ediția a II-a, Casa de pariuri literare, 2010); *Capricii periculoase* (Editura Vinea, 1998); *Inima ca un pumn de boxeur* (Antologie – Ediții definitive, Editura Vinea, 2000); *Sexagenara și tânărul* (ediția I, Editura Albatros, 2000; ediția a II-a, Polirom, 2004; Premiul Uniunii Scriitorilor din România); *Fasanenstraße 23 – O vară la Berlin* (Editura Vinea, 2001); *Autobuzul cu cocoșați* (ediția I, Editura Vinea, 2001; ediția a II-a, Editura Charmides, 2010); *Lebăda cu două intrări* (Editura Vinea, 2003); *Fetița cu o mie de riduri* (Editura Cartea Românească, 2005; Premiul revistei Cuvântul); *Hai să furăm pepeni* (Editura Polirom, 2009). În 2007, a primit Premiul Friedrich-Gundolf, oferit de Deutsche Akademie für Sprache und Dichtung, o recompensă care se acordă tuturor celor care contribuie la răspîndirea culturii germane în lume. În perioada 15 mai 2009–15 mai 2010, a beneficiat de cea mai importantă bursă oferită de statul german unui scriitor străin: Deutscher Akademischer Austausch Dienst (DAAD).

A tradus din August Strindberg, E.T.A. Hoffman, Friedrich Nietzsche, Knut Hamsun, Barbara Bronnen, Elfriede Jelinek, Herta Müller, Ernst Jünger, Oskar Pastior, Günter Grass, Aglaja Veteranyi.

<i>„Viața era frumoasă /și ciinele bolnav“</i>	7
băteam străzile seara la ora cinci	13
iluzia unei bătrîne	16
superba călătorie cu donna angelicata	17
punct.....	20
au ralenti	21
doar pentru că pur și simplu era beznă	22
aici piciorul calcă în gol	24
mirat de parcă te-a atins o lebădă	29
relicve din epoca roz.....	30
antract.....	31
reîntoarceri în piața cerului.....	32
pauză.....	37
salvarea sufletelor	38
și cerul ca un ou moțâind	39
o casă atît de concretă	42
lumea în loc de lume.....	43
doar un cuvînt care dormea	45
frumoasă încordată întinsă pe apă.....	46
și ceasul lui la mîna mea	49
noaptea ferigile	51

S-a scris mult, și înverșunat, la începutul anilor 2000, când debutau Elena Vlădăreanu și, mai târziu, Oana Cătălina Ninu și Miruna Vlada, despre influența pregnantă pe care a avut-o asupra poeziei lor opera Angelei Marinescu. Asimilată unui expresionism *hard*, Angela Marinescu nici nu putea lipsi din pleiada de influențe, mai mult sau mai puțin asumată de noua generație, din care mai făceau parte Ion Mureșan, Mariana Marin și Ioan Es. Pop. Deși unii critici au considerat-o pe Nora Iuga, exponentă a aceleiași promoții '70 ca și Angela Marinescu, un reper tutelar la fel de important pentru „noua lirică feminină“, autoarea *Fetei cu o mie de riduri* și-a câștigat mai degrabă prietene printre tinerele poete, decât propriu-zis emuli. Ceea ce este perfect explicabil. Poetele noului val își făceau debutul în plină angoasă postrevoluționară, în vârtejul tranziției, se simțeau încă datorare să lupte cu o societate confuză și perversă, parcă lipsită de orice fundamente morale, iar revolta, deși de genul feminin, s-a dovedit de cele mai multe ori mutilantă pentru feminitate. Simone de Beauvoir, în *Al doilea sex*, remarca că principala greșală pe care o comit femeile (e adevărat însă că scriitoarea franceză făcea trimitere exactă la curentele feministe), atunci când se angajează în luptă împotriva bărbaților, este aceea de a uza tocmai de armele adversarului, feminitatea terminînd, culmea!, prin a fi repudiată. Revenind de pe aceste poziții la cele două poete șaptezeciste, Angela Marinescu și Nora Iuga s-ar situa exact la polii opuși ai senzualității / sexualității: Angela Marinescu la polul *hard*, acolo unde senzualitatea se simte deopotrivă traumatizată și traumatizantă, iar Nora Iuga la polul *soft*, acolo unde aruncată în joc este, dimpotrivă, feminitatea considerată slabă, frivolă, ușuratică, superficială, din perspectiva căreia singura traumă care se face simțită este cea a îmbătrînirii. De asemenea, dacă în cazul Angelei Marinescu poezia pare a fi rezultatul exacerbarii vieții interioare, extrăgîndu-se din intimitatea obscură a eului, Nora Iuga se lasă furată mai mult de construcția caleidoscopică a lumii, de piesele ei dispartate, de spectacolul extravagant și grotesc, de tot ceea ce este bizar, excentric, de instantaneele excesive, simțindu-se

cel mult captivată, dar niciodată captivă, mai mult alunecînd pe suprafața tuturor acestor oglinzi deformatoare, decît tăindu-se în cioburile lor. În timp ce miezul poeziei Angelei Marinescu este reprezentat de carnea tare și dură, de sexul devorator, la Nora Iuga erotismul, care îi fecundează de la un capăt la altul opera, beneficiază de toate atributele deplinei feminități, pe care tinerele poete (mai puțin totuși Miruna Vlada, care are ceva mai multe afinități cu poezia Norei Iuga decît colegele sale de generație) o resping.

În *Dactilografa de noapte*, perspectiva este cea care va fi reluată de către autoare și mai tîrziu, în miniromanul *Sexagenara și tînărul*, aceea a femeii ajunse la vîrsta senectuții, caracterizată înainte de toate de o senzualitate explozivă, deși rămîne în același timp perfect conștientă de propria detracare și decrepitudine: „fața ta caraghioasă rătăcită printre tarabe / ocolită de tocmelile mușteriiilor / — nici un ștergător de parbrize / nu poate spăla aerul / de această imagine — / o doamnă bătrînă cu o tocă neagră / fără sex-appeal și fără resurse / într-o piață cît burta căscată / în hoitul orașului // ce vreți / viața era frumoasă / și ciinele bolnav“ (*băteam străzile seara la ora cinci*). Ce trebuie spus însă de la bun început este că la Nora Iuga discursul nu alunecă niciodată în bezna patetismului, deși de multe ori poate părea așa, ci rămîne mereu luminat dintr-o parte, de obicei de o asociere inedită de termeni sau imagini, în tradiție suprarrealistă, denotînd interesul încă la cote maxime al eului lacom în primul rînd de realitate pentru propria implicare creativă și totodată incapacitatea simțurilor de a se lăsa anihilate: „aveam douăzeci de ani / și ultimul domn era aruncat la canal / aveam treizeci patruzeci cincizeci de ani / și domnii se isprăviseră / băteam străzile seara la ora cinci / adu-mecam după o dîră de naftalină / drogul perfect pentru o beție aristocratică // veți spune bătrîna asta îi imită pe tineri / bătrîna asta e mai ridicolă / decît un papagal pe roțile // ultimul succes a fost / împreunarea minciunii cu vulgaritatea / cele două maimuțe ale mortului“. Deși sub impresia fatalității, eul constructor al acestui univers romantic-decadent pare că mai mult descrie, decît simte, fatalitatea, acesta fiind de fapt efectul unei subtile tensiuni între jocul autoironiei și cel al ironiei, ce ajung să se anuleze una pe alta, „dactilografa“ disprețuindu-se în egală măsură pe sine pentru decăderea fizică, dar disprețuindu-i în același timp și pe cei care o judecă numai după această carcasă uzată, pe care e nevoită s-o poarte peste tot, dar sub care ea știe că se ascunde un elan vital debordant. De aceea, deși lumea care se profilează în poemele Norei Iuga este o lume de jos, slabă, urîtă, o lume a cercului scăpătat (*cercul, tîrgul* etc. apar de mai multe ori în poeme), nu-i lipsește totuși strălucirea, datorată în primul rînd faptului că penibilul este întotdeauna asumat, devenind astfel inofensiv,

inoperant ca element devorator al vieții interioare: „profită de timp leonora / [...] fă o demonstrație la trapez / fui o balerină ridicolă și fără dinți // îmbracă-ți rochia neagră de măicuță / e prea mult roz în catedrală / și fiecare formă ca o piatră / se dă de-a dura în piața mare / superba călătorie continuă / navigăm în stînga lui zero“. Și tot de aceea bătrînețea nu va fi niciodată asociată la Nora Iuga cu înțelepciunea, cu serenitatea, ci cu senilitatea, cu ridicolul, fiind mereu analizată mai înainte de toate din punct de vedere fizic (lucru implicit pentru o senzuală), în timp ce psihicul, animat mereu de același puternic ferment care este instinctul erotic, rămîne rătăcitor undeva în alte vîrste: „azi noapte l-am visat pe liiceanu / avea o cămașă albă apretată / îngheța totul în jur / „ai un creier frumos“ / mi-a spus / vedeți și dumneavoastră / cu ce se poate lăuda / o femeie“ (*punct*). Autoironia se ridică la cote maxime în asemenea versuri, deși este limpede că tocmai „creierul“ a rămas acum singurul capabil să mențină capacitatea de seducție la cote acceptabile. Fără „creier“, fără „minte“, adică, în ultimă instanță, fără eros sau fără poezie (de la un moment dat echivalența se impune), n-ar mai urma decît întunericul, moartea: „și m-am pomenit că mi s-a scurtat sufletul / că mi-a ieșit din minte frumusețea / că sînt o veșnicie fără calități“ (*noaptea ferigile*).

„Creierul“ nu dezamăgește însă, el se menține în priză, rămînînd perfect cablat la energiile erotice care curg prin venele lumii, iar de aici rezultă poezia: „toate acele capete închise toți acei zimți îmbucați / la încuietorea memoriei / – o femeie mică mătăsoasă ca o lăptucă / întinsă pe covertă printre marinari – / își lua îndreptarul ortografic ortoepic / și de punctuație și căuta cum se scrie un cuvînt“. Poezia este locul unde totul se întîmplă încă, tărîmul unde realitatea, fie mediată, filtrată prin memorie, fie imediată, directă, se întîlnește cu fantasticul, unde amintirile se întîlesc, iarăși în cel mai pur spirit suprarealist, cu fantezia. De altfel, suprarealistul însuși prin excelență Gellu Naum este chemat și el într-un poem: „tu îngropato mi-a strigat atunci gellu naum / și mi-a băgat pe gît un pumn de frunze / ce verde agonie închipuiește-ți / ce verde agonie.“ Remarcam mai devreme că există în orice situație, oricît de teribilă, de dramatică poate părea ea, nu numai o scăpare pentru poetă, dar chiar o posibilitate de a bifa un moment extatic. Nora Iuga deține această putere, care este totodată și o credință, de a inerva cu viață chiar și cel mai mort tablou.

În concluzie, nimic nu cred că definește mai bine poezia Norei Iuga decît aceste versuri: „Viața era frumoasă / și ciinele bolnav“. Chiar și fanteziile propriu-zis erotice ale *dactilografei de noapte*, care sînt de fapt un fel de reactivări ale acelor fantezii pe care le putem numi deja *clasice*, femeia visîndu-se pe rînd prostituată și călugăriță („nimic nu-și dorise mai mult / decît să facă

penitență-ntr-un bordel / și după aceea șorțulețul negru / cordeluța mierea cîntînd cristalin / în confesional" (*frumoasă încordată întinsă pe apă*), femeie-soldat („de fapt eram o femeie soldat / descindeam din romanele lui kundera / aveam vocația sacrificiului / îmi plăcea să pierd războiul // mi-amintesc că într-o vară / am avut deodată revelația / că cineva îmi scrie pe creier / atît de repede că nu apucam / să citesc tot și rîndul / dispărea ca la cinematograful" (*aici piciorul calcă în gol*), femeie-pisică etc., vin tot în completarea acestei idei. „Clasicitatea” lor este încă un semn că erosul care hrănește poezia Norei luga nu este unul inductor de nevroză, insalubru, vinovat, ci unul salubru, inductor de energie pozitivă, ceea ce o și singularizează pe poetă în peisajul liricii feminine (și acest „feminine” este chiar necesar aici) contemporane. La fel cum o singularizează acea viziune a lumii care, deși limitată, redusă la cadrul unei scene sau al unui tablou, nu trebuie luată drept o viziune întunecată. Pînă la urmă, după cum importantă este nu vîrsta femeii, ci pofta ei de viață, la fel de importantă este exclusiv energia care traversează încontinuu lumea, și nicidecum dimensiunea ei: „și nu știu rama acestui tablou / dacă strînge drama la centru / sau o trage spre margini”. Atunci cînd nu ești foarte sigur de centralitatea propriei drame, drama deja a trecut.

Cristina Ispas

*În amintirea lui Nino
care trăiește în acest volum*

băteam străzile seara la ora cinci

să stai ca o umbră sub clopotul verii
fața ta caraghioasă rătăcită printre tarabe
ocolită de tocmelile mușteriiilor
– nici un ștergător de parbrize
nu poate spăla aerul
de această imagine –
o doamnă bătrână cu o tocă neagră
fără sex-appeal și fără resurse
într-o piață cît burta căscată
în hoitul orașului

ce vreți
viața era frumoasă
și ciinele bolnav
eu n-am mâncat struguri
cînd era vremea strugurilor
aveam demnitatea mea :
nu-mi plăcea să cînt în cor!
(mă dădeam în leagăn
alternam extremele
să pot visa centrul
acea normă vagă
a unui instinct oscilant)

aveam douăzeci de ani
și ultimul domn era aruncat la canal
aveam treizeci patruzeci cincizeci de ani
și domnii se isprăviseră
băteam străzile seara la ora cinci
adulmecam după o diră de naftalină
drogul perfect pentru o beție aristocratică
pleca din mine lumea
plecau convoaiele lungi
fețe scurte pătrate fețe întoarse pe dos
fețe turtite în carlinga istoriei

se-adună rugina pînă acoperă și ispitește
vulnerabilitatea cum crește zahărul
sub pielea încrețită a fructului
cum crapă carnea ca un steag găurit
între noapte și ziuă se-ntîmplă totul
fără să se întîmple nimic o veșnicie
răsturnată cu susul în jos
de fapt același nisip curgînd
în cealaltă jumătate a clepsidrei

superbul yellow submarine coboară spre eșafod
începe numărătoarea inversă
underground independent
stindarde moderne
veți spune bătrîna asta îi imită pe tineri
bătrîna asta e mai ridicolă
decît un papagal pe rotile
de parcă ochii mei au uitat
dactilografa de noapte
și domnii somnoroși
pătrunși clandestin în garsonierele poeziei
de parcă eu n-aș vedea break-ul umbrelor pe pereți
și dialectele anglo-saxone
mușcîndu-mi memoria

ce aproape de mine-i veneția
imperturbabilă și resemnată
exersînd în fiecare dimineață
ținuta dreaptă în fața plutonului de execuție
și toate aceste amplificări sau reduceri ale corpurilor
nu sînt concesiile imaginației
nici scuze nici explicații
doar amprente degetelor
pe un tron devastat
iată în sfîrșit o patrie
indescifrabilă ca semnătura unui analfabet
un steag dubios se leagănă

între exploziile simulatoarelor
și zelul voios al armatelor represive
stau la catafalcul mileniului
ultimul succes a fost
împreunarea minciunii cu vulgaritatea
cele două maimuțe ale mortului
și totul e la locul lui
nu s-a schimbat nimic
se poate merge de mină cu umbra
laolaltă cu peștele
se poate tăcea
în această apă tulbure ca o mirare
se poate adormi
ținând în poală
cățelul speriat al duplicității
pe geam se preling
epocile roșii provocatoare
întoarce clopotul cu gura în sus
toarnă în el această alarmă

iluzia unei bătrîne

ce înseamnă pentru tine
ora unsprezece noaptea pe malul mării
cînd luna are un halou suspect
ca gluga trasă strîmb
pe capul ras
și numeri cum se-aprinde
și se stinge farul
intimidînd iluzia unei bătrîne
cum în cazărmi soldații
povestesc de slujnice
cu largi cămăși de pînză
sînt animale care plîng
sînt pietre care se trezesc
într-o alarmă nouă
sînt semne totdeauna
ca încheieturile vinete
ale unor mîini îmblînzite
e țipătul gîndului unde norii sfîrșesc
aleargă un băiat pe plajă
și-n urma lui înceata
înaintare a moluștei

superba călătorie cu donna angelicata

vai, a murit nervul tău leonora
frivolul nerv care-ți ședea atît de bine
și tu inconștiento încă sperî
pentru că mîine se sfîrșește anul
și vin colindătorii
vine camionul verde
ne îmbarcăm pentru cythera leonora
călărim un vultur cu picioare de capră
călărim un muson necunoscut
care taie oceanul în două
sînt indii acolo și alge
seara coboară devreme
profită de timp leonora
profită de lentila fixată
perfect pe vînația amurgului
fă o demonstrație la trapez
fii o balerină ridicolă și fără dinți
fii încă acea donna angelicata
a profesorului călinescu
stai jos leonora
n-ai învățat pentru azi
coruri de ministranți prin localuri
cîntă blonzi și tenori
au lese pentru toate măsurile
atacă acutele cu deosebită îndemînare
bemolii și diezii tremură
bemolii și diezii asudă
cine mai face dragoste leonora
cine-și mai dă jos de pe ea ciocolata
și înnebunește cofetăriile
ai auzit ficțiunea lătrînd pe băncile goale
și labele ei păroase frămîntînd noaptea
cum strugurii negri în teascuri
și tu leonora
nevinovatele tale jucării

puse la dispoziția criticilor literari
pentru psihanaliză
las c-o să vină bau-bau
și-o să taie panglica
și-o să deschidă ușa
priviți banchetul acesta
cînd vulpea se-ntoarce la vizuina ei
cînd frica se deșartă ca o clepsidră
cînd toți rid
pentru că fericirea există pe toate drumurile
și ăștia micii aplaudă cu manșetele
și-ți înfig bolduri în pernuța obrazilor
să te-nveți minte odată leonora
o umbrelă reparată e plină de riscuri
sub ploaia ironică aceste zîmbete
au un aer irezistibil
de cocoș cu gîtul tăiat
e clar se lovește cu flori
se lovește cu fructe și scuze
dragoni pictați mănîncă cerul
și-adorm ca niște prunci
la sînul candelabrelor
să nu te doară carnea leonora
cu care-ai învelit o rasă veche
să nu te doară pîinea și circul
din care ai mușcat
balta sub ghetete tale se tulbură
la fund sînt balurile du-te acasă!
îmbracă-ți rochia neagră de măicuță
e prea mult roz în catedrală
și fiecare formă ca o piatră
se dă de-a dura în piața mare
superba călătorie continuă
navigăm în stînga lui zero
fă-ți rugăciunea leonora
fă-ți ghiozdanul
periferiile sînt pline și-o să ningă

**ascultă cum grăiește zarathustra
din podul lui cu scoarțe oltenești**

punct

azi noapte l-am visat
pe liiceanu
avea o cămașă albă apretată
îngheța totul în jur
„ai un creier frumos“
mi-a spus
vedeți și dumneavoastră
cu ce se poate lăuda
o femeie

au ralenti

sigur c-am vrut și eu
să întâlnesc un tigru cu o floare în gură
într-o junglă ademenitoare
sigur c-am vrut și eu
sub biciul cuvintelor
atît de confuză și falsificată
să mă trezesc că-mi face cineva cu mina
din înghesuiala de fuste și de soldați

sînt spații comprimate în hărți
sînt case mari cu ferestre rău prevestitoare
ca niște măști
sînt patefoane vechi cu pilnii care înghit
kilometri de tăcere
și-ncep să deslușesc arcușele acelea tăind calea
micului ratat care se zbate
să moară au ralenti

tu îngropato mi-a strigat atunci gellu naum
și mi-a băgat pe gît un pumn de frunze
ce verde agonie închipuiește-ți
ce verde agonie

doar pentru că pur și simplu era beznă

cine i-a dat drumul vulpii

bătrîne

cînd găinile albe scurmau pămîntul sub lună ?

cine din nepăsare a lăsat

fierul să cadă în rugina lui

sau din lene sau din pudoare

nu s-a mai aplecat să ridice

moneda căzută

eu sînt un palmier rătăcit

pe marginea gîrlei

printre măruntaiele animalelor sacrificate

sînt un căluț negru cu alb

care iubește și plînge

noapte adîncă noapte dublă

pentru ochii mei amîndoi

ca o roată s-a desprins

frumusețea de mine

și stă acolo pe șosea

o amărită de fată

silită să facă autostopul

parcă-s închisă într-o pîine neagră

uitată printre animale

și nimeni nu-și mai scoate ciorapii

nimeni nu-și mai depune ouăle

într-o capelă franciscană

tropăi de la dreapta la stînga

în stație

îmi încălzesc mîinile

se duc simțurile unul cîte unul

cum pleacă spectatorii la mijlocul piesei

cineva o să-mi scuture cearceafurile

și somnul meu va invada orașul

cu frunze veștede

o bizară moarte roșcată
în care mai pîlpîie
sporadica blindețe a unui felinar

aici piciorul calcă în gol

altădată casele erau mai mari
oamenii mai frumoși
și pe cer apăreau semne
care anunțau o schimbare
ochii mei erau mai încăpători
și jaguarul și capra
se jucau în ei
fără să le pese de bariera lăsată
era întotdeauna un claxon prin preajmă
dar termitelile urcau
pe oglinda retrovizoare

aici s-ar putea pune punct
ar spune prietenul meu poetul
aici piciorul calcă în gol
ca la întreruperea curentului
ca aplauzele în pauza dintre părțile unei simfonii

ieri căutam încă pasărea paradisului
mă duceam cu tata dincolo de aerodrom
să vedem aeroplanele
reclame uriașe ne trăgeau de glezne
spre marile spectacole ale lumii
de fapt mergeam la birou
îmi despachetam intimitățile
mici suveniruri aduse din orient

de fapt eram o femeie soldat
descindeam din romanele lui kundera
aveam vocația sacrificiului
îmi plăcea să pierd războiul
de multe ori înțelegeam greșit unele lucruri
o confuzie poate fi mai ametoare
decît un vis

te golește de tine
și te umple cu altcineva
cum nisipul și ceața se împerechează
pe țărături
și țările plate se încolăcesc în cochiliile lor

trebuie să recunosc sînt zile cînd bat cîmpii
cînd mi se pare că lucrurile se însuflețesc
și aleargă ca norii pe șinele orizontului
pe ploaie nimic nu-i mai nou decît ploaia
și cînd mă pierdeam prin periferii
mă strigam întoarce-te vino înapoi te iubesc
apoi mai era și nenorocita asta de poezie
diferența de nivel dintre cer
și gaura din perete
mi-amintesc că într-o vară
am avut deodată revelația
că cineva îmi scrie pe creier
atît de repede că nu apucam
să citesc tot și rîndul
dispărea ca la cinematograful
și dacă mă gîndesc bine
cu dragostea era la fel
cînd mă visam cu un bărbat
mereu trebuia să fie ceva
să ne acopere obrazul
trenuri secrete ne poartă
spre regiunile verzi
cu legătura pe ochi
pui mîna pe culoarea ciștigătoare
oare în afară de frumusețe
cîte promisiuni de fericire mai rămîn disponibile?

dar sînt zile cînd dumnezeu
te ține pe palme
cînd poți să ai încredere
că nu vine cutremurul

cînd pierzi un post de corector
și cîștigi concursul de manechine
în sala de jocuri
bilele de biliard se ciocnesc
ca niște cupe de șampanie
imprevizibilele atingeri ale tacului
te împing într-o rezervație
unde nu se vinează

sînt făpturi înzestrate cu darul vorbirii
femei translucide și reci ca niște egrete
sînt superbe corcitură de rase canine
și umblători pe apă într-un palid ritual

noapte cu ore mici
paharul cu gin răsturnat pe marginea mesei
și muzica lui Bon Jovi
pletele lui măturînd bulevardul
vei scrie mai tîrziu
„cosmosul e romanul lui Dumnezeu”
conversații intrigi monologuri
o zonă rarefiată în care
constați că ai uitat să vorbești
și în dimineți transparente de vară
te trezești uneori cu imaginea ta
ca un cuvînt care-ți tace pe buze

și acum mortul ăsta frumos
cu care-mi împart casa
care primește reviste din țări îndepărtate
și felicitări de ziua onomastică
mortul ăsta frumos care a rămas
în intimitatea mea
culcușul unde te ascunzi și torci
e un răsfaț al solitudinii
ai vrea să scrii despre copilărie
despre privilegiul de a nu ști

cum pleacă cineva fără să plece
ți-ar trebui o pelerină cu glugă
pe care să o porți
cu tine în servietă
și să nu riști nimic
ai vrea să faci o petrecere
de pildă să încerci pălării
sau să călătorești noaptea
într-un tramvai gol
să vezi pe geam o fată
și un băiat dansînd
„soare și carne” era titlul unui poem
o confuzie o minunată definiție
a dansului

doi orbi prinzîndu-se de mină
în fața muzicii
și-apoi firave ierburi
nici nu știu cum mi-a venit ideea
după toate experiențele
aceste balansoare devin plăcute

există o stare a aerului
care se poate numi nostalgie
și pentru mine provine dintr-o zonă baltică
o frică de dorință
singurul lucru curat înainte de bătrînețe
văd vapoarele legănîndu-se grele
sub soarele incontinent
un sentiment de veșnicie
tăind deșertul coapsa unei femei adormite
recunosc
anumite priveliști
îmi deformează optica
nu-mi pot pipăi eroziunile creierului
am mai puține certitudini
decît un ou care gîndește

pe vremuri aveam un binoclu de cîmp
măream cu el toate obiectele
și deasupra acoperișurilor
începeau grădinile
așa cum nisipul ajunge la sticlă

mirat de parcă te-a atins o lebădă

sînt întîmplări rele
cînd treci strada
cînd deschizi o sticlă de bere
cînd trandafirul te închide
în carcera lui

sînt camere în care ești văzut
oricît te-ai baricada
oricît ai pune fețe străine
la geamuri

ei îți adulmecă vulnerabilitatea
înfig dinții în creierul tău
îți înfulecă gîndurile

stai întins în pat
ții într-o mină un soare într-o mină o lună
măști totemice
– lingurița se lovește de paharul cu ceai –
te trezești brusc
mirat de parcă te-a atins o lebădă

și asta ce mai e
întrebi rîzînd

un cap rostogolit
în libertatea încremenită

relicve din epoca roz

„și acum singur cu plăcerea mea
în vitregiile cerului“
nonsensul poetului
și această limbă albă
ca o stalactită de sare

madonna la tine se roagă
copiii străzii
care ești la fel de dubioasă
cît poate fi o conservă de pește
prea mult mărunțiș în pușculițele milei
și altruismul – se știe –
trage greu la cîntar
unde-s îngerii în pijamale de altaz
cu picioarele lor moi și dulci
topindu-se în cuptoarele orașului
relicve din epoca roz

cînd la curse
se făceau pariuri la umbra
fetelor în floare
dincolo de graba păianjenului
de maniacii răspindiți pe plăji clandestine
văd acele coșciuge premature
înaîntînd în deșert
ce n-aș da să-mi iau

cameleonul în brațe
să port iar culorile tinerilor
dar s-a murdărit curățenia
și lin cade funinginea
ca o voaletă
pe ochiul verde al memoriei

antract

poate mai scrii o poezie mică mică
să-ți umple restul paginei
poate mai trișezi cu poza
de la douăzeci de ani
de dimineța pînă seara
te asurzește toba de tinichea

a piticului

și-ai vrea să-mi scrii într-o limbă

necunoscută

să nu se vadă cum ți s-a urîțit creierul
și cum a început să muște
dar furia cunoaște puține cuvinte
e ca o casă fără geamuri

reîntoarceri în piața cerului

13-15 iunie 1990

1. orice nasture făcut e să cadă
dar eu mă încăpăținam să rezist
mă duceam în fiecare simbătă la cinematograful
și mă sărutam pe întuneric cu toni
aveam și eu semnalmentele mele particulare
o linie trasă în dreptul rubricii
și dincolo de barieră
un câmp de zăpadă
2. în întuneric drumurile se desfac
eu totdeauna numai pentru mine am vorbit
pe cine interesează azi un muzeu de intimități
unde paznicii dorm cu venele tăiate
à vingt ans j'étais déjà perdue
zefirul și mierla îmi ciuguleau
din urechi cuvintele
pleca din mine lumea
plecau marfarele lungi
convoaie de prizonieri
de călugărițe de circari
o migrație a vocilor spre norduri
spre marile erori ale limbilor
și-n vara galbenă
unde vîntul sucombă
lăsîndu-și lapții pe terasamente
o colonie de semne și priviri
3. ai să mori! îmi spui noaptea
cînd visul e singura carte necenzurată
ai să mori ca un pește
în cada albă
sub dușul dătător de speranță
scene vesele cu bărbați și femei

orgii nupțiale într-un acvariu
și secrețiile sepiei înghițind
superbele balansuri ale sexului

4. primeam scrisori de la oameni
care mă iubiseră de mult
răsplata târzie și periculoasă
a cercurilor închise
perfida lor generozitate
baricadează-te îmi spuneam
în fața reformatoarelor
în fața acestor priviri
în care lacurile albastre
se tulbură de o vegetație suspectă
și frîghia ce ți-e aruncată în urmă
se rupe exact deasupra prăpastiei
5. din zece în zece ani
o revoltă a glandelor
și eu aici în oglindă
cu fardurile și corsetele
mă încăpăținam să rezist
mă duceam în fiecare sîmbătă la cinematograful
și mă sărutam pe întuneric cu toni
înaintea vacanței mă simțeam solidară
cu hîrtia de turnesol
dimineața îmi trăgeam pe mine
un trup mai tînăr și marea
asemeni cerului mă primea
în confreria ei cu fătărnice
carnea jura că se bucură
și dincolo în spatele ochiului
apăreau șleपुरi vechi vopsite cu sînge
6. eu nu m-am născut oarbă!
unde sînt luminile mele
îngropate în galerii subterane

de oamenii nopții
și cuvintele unei cărți zăvorâte
în cușca uitării
intru în sărbători ca-ntr-o plantație de oase
și de viitor nu pot să-mi amintesc
pe străzi o curtezană a prevestirilor
îmi poartă pantofii
cineva înfige un par în creierul unei piețe
un bot rîde un bot se apără
nici o primejdie doar corturile
în dimineața fragilă
și vîntul
cu nările lui zidite de sare

7. mă-mbrac în alb
părul meu e alb
sînt asemeni zilei
care nu mai are nimic de ascuns
asemeni pieței cu figurine de ipsos
așteptînd să trăiască
cum poezii muți uneori în cărțile lor
își află glasul
într-o piață a cerului
ploi negre oameni negri
țeste zdrobite în care mîinile lor
murdăresc creierul
șterg superbe desene ale gîndului
luați de pe mine această funingine
eu nu mă mai văd!

8. iată vorbele mele
se-ascund după vorbe străine:
sora mea are galoane de general
sora mea a venit pe lume
să se adapteze
sora mea face ordine în mine
mă latră și fuge

cînd dorm mă acoperă cu ziarul
sora mea patinează pe calea victoriei
și împarte bezele
o văd cum turbează că nu o aplaud
sora mea e „victima
imaginației mele“

9. scriam o carte

creștea un golem în pîntecul meu
îmi ordona altfel rosturile trupului
după o autoritate străină
rupeam de pe mine folii de piele
scriam o carte un cîmp bătut în cuie
din care nu răzbate decît sensul torturii
un golem creștea în pîntecul meu
și nu găsea loc să se nască
stam în fața cenzorului
pe o masă ginecologică
nerușinarea trebuie rostită
cu candoarea animalului,
care nu știe ce-i o analiză de laborator
și chiureta rodea cu perfidie
puțin cîte puțin
să mai rămînă un rost de speranță
și pentru altă dată

10. visam o călătorie la viena

intram în vorbă cu oamenii în metrouri
împătuream un teanc de cămăși
și le dădeam drumul pe-o bandă rulantă
mă încăpăținam să rezist
mergeam în fiecare sîmbătă la cinematograf
și mă sărutam pe întuneric cu toni
alteori erau nopți
cînd mă cățăram pe parapet
și priveam pensionarii
ce durdulii găinușe

doi cîte doi prin scuaruri
un cîrd de academicieni goi

11. cifrele nu-s făcute pe măsura stelelor
un austriac în austria
nu e un român în austria
limba învinsului mătură cocoloaşe de hîrtie
în mahalale mai cu seamă oamenii rîd mult
de parcă toţi s-ar alege cu o moarte uşoară
să proclamăm ziua de 1 aprilie
sărbătoare naţională
atunci aş putea să mă ospătez cu zăpadă
să înfiez un arici
să zbor spre alasca într-un ceainic

12. exersează-ţi labele
acoperă bine cu nisip
porcăria asta de viaţă
rade-te-n cap
trage-ţi ciorapul pe faţă
fugi de casele cu muşcate
lasă dimineaţa acolo unde e
şi închide o dată televizorul!

pauză

totdeauna seara o aşteptare
stă cuminte lângă scaunul meu
şi îmi fixează uşa
eu cred că-mi cheamă jucăriile înapoi
să ne distrăm puţin

poate că sună chiar acum
şi pe vizor e o pauză mare albă

dar unde mi-am pus crimele acelea
prin ce caiete ?

salvarea sufletelor

venea și prințul mișkin seara pe la noi
și ne apucam de salvarea sufletelor
erau și câțiva tineri care râdeau

de morțile noastre lingușitoare

mie îmi venea să cînt la pian
să-mi lovesc cu degetele memoria
prea se duseseră toți
cu colivie cu tot

– minute bune de scris –
cine mai așteaptă alegerile
cine mai umblă cu lovituri de stat
cine-și înghesuie în computer

creierul și inima

trebuie să merg la cinema
să învăț să vorbesc
trebuie să-mi fac alte fotografii
de la o săptămînă la alta
se prelinge pe geamuri o ploaie grena
ca o lăsare de sînge

adormit cu un fir de iarbă
în gură

să vorbim despre firul de iarbă
acest prezent cotidian
dat de trei ori peste cap
și devenit cel mai actual trecut
despre virtuțile lui cabotine
cînd nora se joacă de-a soacra
și din lada de zestre
zboară molii într-o fulguire suspectă
am observat că în prea multe locuri secrete
din pielea de șarpe a pămîntului
crește cerul ca un ou moțîind
și parcă te-aș iubi
imunitate supremă bătrînețe
ce-mi ții departe riscurile de casă
dar sînt gata trăită
mi-am terminat toate invențiile
și uite mi-e somn
aș vrea s-aud acum
cum picură apa din streșini
și cum răsare luna
pe-o netedă și tristă frunte
mă zbat să mai cîștig ceva
să mai cîștig un bici
cu care să lovesc această carne leneșă
aș vrea s-aud lumina zilei
cum îmi sparge fruntea ca o împușcătură
și rana verde nașterea
să se deschidă adîncă și vulgară
cum puțurile de petrol
zvîcnesc în torturata lor inconștiență
și iată vorbele
pe drumuri tot mai lungi venind
jupoane de fată bătrînă
neprimenite cu anii

pe care le scoți și le pui
din nevoia de a lega pe cineva de tine
un poem de sute de versuri visam
dar nu pot fugi
rădăcinile se întăresc

pe măsură ce floarea se scutură
simt acul mașinii de cusut
înțepînd în același loc
simt picătura chinezească
crăpînd fragila coajă

și sabia de bambus
în burta mea răsucindu-se insidios
făcîndu-mă totuși să aștept
să binecuvîntez așteptarea
să mă bucur că dincolo de geamul înghețat
se făurește încă un peisaj frumos
ca o simfonie neterminată
neterminarea mea dezolată și extatică
întocmai ca acest tablou
cu mașina ciuruită de gloanțe
a prințului franz ferdinand
acolo la sarajevo
ce istorie șugubeață
ce vesel azil de bătrîni

o casă atât de concretă

o dimineață în așteptarea unui tren
sub lumina tulbure
ceștile de cafea și surisul

dar e vorba de viața mea
de această inesizabilă atingere
dintre somn și întâmplare
ca nașterea unui simbul într-un fruct de lemn
și aș merge de mină cu umbra
cum merge orbul cu presimțirea
și cangurul mic din marsupiu
îi vorbește mamei pe care n-o vede

un drum fără țintă
doi saboți fără pași
și locuiești
într-o casă atât de concretă
ca o crimă deliberată
și iată prinzi în mină molia
un exercițiu spiritual
iadul e chiar aici
învîrtindu-și elicea prin aer

lumea în loc de lume

abia mai tîrziu am aflat
că se poate minți din lipsă de întîmplări
mă gîndesc la bătrînii domni
care merg încet
și nu ajung niciodată
la umbrele lor tremurătoare
ca perdelele în ceainărie
mă gîndesc la întîlnirile pierdute
și înlocuite cum te-ai trezi
într-o veneție scufundată
și ai vedea magii venind din răsărit
și după aceea
suspendarea dreptului la vorbitor
cînd iese la lumină lumea paralelă
lumea în loc de lume
cea în care nu se ascultă
și nu se bate din palme

mergea după un diapazon nepotrivit
își fixase un loc prea înalt pe portativ
nu iubea ploile se plictisise
și și-a adus soarele în pat
noaptea la douăsprezece
și atunci a văzut seraiurile
și tot orientul
desfăcîndu-se în felii
și femeile plutind spre el
cu flori de măr în mînă
și a simțit disperarea
inventatorului rătăcit
într-un oraș din deșeuri

(cum nu pot eu să ies din banalitate
decît cînd scriu
cum nu pot eu să fiu

deșteaptă decît pe hîrtie
am nevoie de timp
pînă se deschide creierul
și mă îngăduie
în intimitatea lui
unde îți poți alege totdeauna
culoarea pieselor cu care vrei să joci
poate la fel erau
și poftele celeste ale lui
Kerouac și Ginsberg
baletele lor bengale
în istoria iernii
cînd totul devine posibil
și literele dezertează din cuvinte)

ei merg încet bătrînii domni
și fac desene cu bastonul pe alei
ei spun minciuni și juisează
și sînt atît de singuri și speriați

în parcuri sînt locuri obscure –
„mergeam la o femeie pe strada fîntînei
dar nu mai știu cum o chema“
îi aud povestind
și ei au trecut înot canalul minecii
și au vînat elefanți
și au cîștigat maratonul
disperată
această posesie imediată
a lumii prin cuvinte
și plicticoasă
ca o vînzare de lozuri
bătrînii domni
atît de optimiști
căci plină de flori era lumea
și vara s-a dus

doar un cuvînt care dormea

fotografia lingă vaza cu anemone
îmi amintea un bărbat sub un pom
așteptînd o femeie
și împrejur numai cărți în dezordine
– nerăbdătoare case uși zăvorîte –
stătea lingă vaza cu anemone
și nu-și aprindea țigara
și nu întorcea capul
doar un cuvînt
care dormea cînd l-am auzit
s-a încolăcit cuminte în urechea mea

ciți ani avea în rama aceea
cu fruntea pe jumătate tăiată
cu brațul lipsă
speriat de un flash consumat
acolo lingă vaza cu anemone
un bărbat sub un pom
așteptînd o femeie

frumoasă încordată întinsă pe apă

aici se-nchide ușa
se trag storurile
în spațiul celălalt se vorbește
se văd cuvintele ca ouăle cad
în nisipul fierbinte
întregi se îngroapă

nimic nu-și dorise mai mult
decît să fie femeie
să coboare pe chei
cu pași de pisică
să traverseze stradela pînă la bazar
să cumpere mirt și șofran
nimic nu-și dorise mai mult
pentru trupul lui
în mirosul de pește
în strigătele vînzătorilor de salep
„frumoasă încordată întinsă pe apă“

corsetul bunicii cu șireturi roze
poate amintirea unui adulter
poate doar iluzia unui secret îndemn
în celălalt spațiu își fumează pipa
își aranjează șahul simțînd cum fotoliul
se descleiază cu încetul
așa veniseră la început cu rigle cu compasuri
ca la nașterea unei case ca la proiectarea
unei închisori
și el era acolo abia un cozonăcel
fără semne particulare
și alte accesorii
dar cum se-ncheagă o formă dintr-o nehotărîre
și cum apare un neg pe pielea netedă a îngerului
să nu te sperie deschiderea acestei uși
de după care se ridică un mare alb

atît de îndărătnic atît de adormit

toate acele capete închise toți acei zimți îmbucați
la încuietoearea memoriei
– o femeie mică mătăsoasă ca o lăptucă
întinsă pe covertă printre marinari –
își lua îndreptarul ortografic ortoepic
și de punctuație și căuta cum se scrie un cuvînt
era un vînzător de ilustrate
lipsea zîmbete pe ochii orbilor ca niște timbre poștale

nimic nu-și dorise mai mult
decît să facă penitență-ntr-un bordel
și după aceea șorțulețul negru
cordeluța miera cîntînd cristalin
în confesional
nu poți fugi striga din celălalt spațiu
nu poți fugi din zidirea de plumb și de beznă
cu anotimpuri inversate în toate făgăduielile
lumii
acest atu al realității știute
vindecă mai puțin decît un parfum presimțit

și era obosit obosit ca un ștreang
întins la maximum de trupul spînzurat
acolo printre mobile vechi
pe mochete uzate asculta clinchetul
unui clopoțel de crăciun
își simțea buclele clătinîndu-se pe urechi
degetele arse pe conuri de brad
suferind de forma ticăloasă a gîndului

aburi curgeau pe șosetele scoase în baie
mama cînta sub duș
el era un băiețel își făcea povești
aștepta să-i crească un cuib
se înfiora de mătăsurii

voia să se deschidă
captiv în trei dimensiuni
își amîna solemnitatea primăverii
cum evantaiul își alungă clipa
într-o bătaie repetată

nimic nu trece peste margine
în celălalt spațiu numără banii
sortează hîrtii citește ziarul
băieții se prezintă la unitate
cu lăzi de lemn
oricine te poate suspecta de circumciziune
și tu dacă ai putea
te-ai da de trei ori peste cap
să curgi dintr-o capsulă într-alta
să te faci clepsidră
femeile plîng după perdele
femeile își smulg părul
femeile se mîngîie singure
femeile tac ca niște cimitire fără cruci
femeile cu picioarele lor svelte
cu pensulele și forfecuțele lor

și el speriat acolo în fața comisiei
surprinzînd privirile indiscrete
fiind în același timp curios și ridicol
ce ironie deasupra catargelor lumii
el atît de bărbat în înfruntarea aceasta
și atît de vulnerabil în confuzia unui schimb
de serviete

și iar începe să ningă în biserică
și iar se arată ecranul cu două culori
complementare
picioarele lui în acest lighean
de partea cealaltă sufletul
cu planetele lui rotitoare

și ceasul lui la mîna mea

se auzea atunci orga
și școlărițele negre
năvăleau în capelă
o plăcere măruntă
se cuibărea după ceafă
era totul mic cum e casa copilăriei
după o îndelungată absență
nu mai aveam ce să ne spunem
nici o metaforă nu poate salva
decrepitudinea unui vers
și hîrtia pe care visez
are ceva dintr-un lătrat oarecare
dar noaptea cînd merg
printre zidiri severe
lăsîndu-mă dezbrăcată
suport acea vamă
a călătorilor clandestini
îmi place să vorbesc despre mine
iată o mărturisire derutantă
ca o familie de japonezi
într-un tîrg oltenesc
cînd aveam genunchii juliți
cînd simțeam răceala apei curgînd
din cișmea era bucuria
uruitului năvalnic al unei posesiuni
lanțul întins între mine
și tot ce așteptam întimplările
cu o mie de fețe să mă asedieze
să mă redea universului
ca în acele plimbări cu trăsura
sub ploaia coborînd în pantă
și ochii căprui orientali pe prima magnolie
dar cît de vag se văd munții
și ceasul lui la mîna mea

un ținut vechi îmi trece pe frunte
un copil rătăcit într-un munte de pietate
și rușinea tuturor serbărilor
cu bilete de favoare

plîngeți doici istovite de altruisme
și voi cămătari cu degete lipicioase
lumea se înghesuie la târg
rezistînd mereu tentației
de a rămîne uitucă
de a desface o scoică
în care se rotunjește o perlă oarbă
lumea se-nghesuie la târg
pot să mă revărs în neștire
casa asta parcă nu mai e prietena nimănui
și amintirile ei obiecte bune de exportat
în zone mai puțin populate
și iar mă latră tristețea
dintr-o epocă revolută
dintr-o joi de noiembrie
invizibilă în dunga orizontului
ca un punct

noaptea ferigile

mi-a spus că a iubit
o femeie cu picioare de cîine
și eu m-am ghemuit la pieptul lui
și l-am auzit toată noaptea urlînd

treceau prin aer cu lămpașe galbene
aveau cuțite și furculițe de alpaca
ieșiseră la vînătoare
pe urmă a venit chiar vocea lui

în carne și oase

și am văzut cum îmi fura fața
și mi-o făcea un aluat mic
o cocă acolo
numai bună de adormit copiii
și m-am pomenit că mi s-a scurtat sufletul
că mi-a ieșit din minte frumusețea
că sînt o veșnicie fără calități

cresc jucării pe scările astea
dacă ți-ai descoase încă o dată ochii din mîneci
dacă ți-ai descoase mînecele din trup
ai vedea aeroplanele

dar el continuă să urle
pînă cînd simt ferigile
și noaptea lipindu-mă de ea

ca un magnet

Contravaloarea timbrului literar se virează în contul

Uniunii Scriitorilor din România

NE. RO44 RNCB 5101 0000 0171 0001

B.C.R. UNIREA | BUCUREȘTI

totdeauna seara o așteptare
stă cuminte lângă scaunul meu
și îmi fixează ușa
eu cred că-mi cheamă jucăriile înapoi
să ne distrăm puțin

poate că sună chiar acum
și pe vizor e o pauză mare albă

dar unde mi-am pus crimele acelea
prin ce caiete?

recomandare

OBSERVATOR
CULTURAL

Casa de
Pariuri
literare

www.cdpl.ro | editura@cdpl.ro

ISBN 978-606-92543-1-8

9 786069 254318